

LA CATALUNYA DEL NORD

joan-daniel bezsonoff

Hi ha moros a la costa vermella | En el francès col·loquial de la *banlieue* es practica força la inversió de les síl·labes. Així, de la festa (*fête*) en diuen *teufe*, dels moros, *beurs* i de les mores, *beurettes*.

La majoria dels meus alumnes de català descendeixen de pagesos i pescadors catalans del Rosselló. Alguns procedeixen del Principat o del País Valencià. Hi ha també una forta minoria de francesos de l'interior que volen apropiarse de la llengua de la terra on han nascut. Cal recordar que un 60 % dels pares dels alumnes de les escoles Bressola i Arrels venen de França endins.

Des de fa quatre o cinc anys ha arribat una altra comunitat de catalanòfons: els adolescents marroquins nascuts a Figueres, Vic o Barcelona. Han seguit els pares a l'Estat francès per raons econòmiques. D'aquests joves, els de les comarques tenen com a llengua pròpia la nostra parla. En canvi, els marroquins de Barcelona fan servir més el castellà, tot i que saben el català. S'han instal·lat a Perpinyà i a tota la geografia occitana pròxima. A Narbona, Besiers i fins i tot Lunèl.

M'agrada aquesta paradoxa. Els moros contribueixen a la reimplantació del català a casa nostra.

L'ALT EMPORDÀ

joan ferrerós

S'ha acabat el Circ | Impacte econòmic a Figueres del Festival Internacional del Circ Elefant d'Or: una consultoria, Baldrick i Munitz, ha conclòs que el 2017 la capital empordanesa n'ha obtingut un benefici d'1.404.132,13

euros. Més: segons els experts citats, per cada euro que Figueres ha invertit en la consecució del Festival, n'ha obtingut 10,44 de retorn. Per sobre d'un mil per cent. Detalls: la mitjana de despesa que han fet a Figueres els més de trenta mil assistents de la passada edició (per exemple, dos mil hi van dormir) ha estat d'uns vint-i-cinc euros per barba; o, per exemple, al llarg dels quatre anys que ha durat el conveni Ajuntament-Festival, els assistents han augmentat la despesa un vint per cent. Caducat el conveni, el promotor, Ge-

nís Matabosch, ha dit que no hi ha res concertat quant al futur perquè no hi ha res garantit per plantejar-se l'edició 2018. En el darrer ple del juliol, l'alcaldessa, Marta Felip, no ha pogut comptar amb la complicitat de la majoria dels altres components del consistori i, per tant, la festa del Circ s'ha acabat.

Fil·loxera | Possible activitat que poden fer indígenes alt-empordanesos i estiuajants: visitar el lloc de la primera vinya catalana/espanyola infectada per la fil·loxera. A peu o en cotxe, hi porta la pista que segueix al carrer de Cotlliure de Rabós d'Empordà: s'hi arriba com si anéssim a Espolla, un quilòmetre enllà passant a prop del menhir jacent. El butlletí provincial del 20 d'octubre del 1879 publicava que «se halla invadida por la filoxera una viña situada en "coll de Fornells", del distrito municipal de Rabós». La notícia oficial apareixia dies després que els veïns del poble haguessin detectat algun cep de garnatxa malalt, en aquest coll de prop l'Orlina i a les envistes de Sant Quirze de Colera. L'alcalde ho va dir al governador, que hi envià tècnics per confirmar l'inici de la catàstrofe que va arrasar la vinya catalana. Poca sorpresa, perquè Narcís Fages de Romà i d'altres sabien que la malura ja era a Cotlliure i al Voló.

>> Gran desfilada amb la participació de tots els artistes del festival.

©Bertrand Guay

Ferides curades | A Arenys d'Empordà (Garrigàs) i a Palau de Santa Eulàlia hi ha unes terres anomenades *els Comuns*. Són prop del riu Fluvià i el nom n'explica la vella funció: havien estat terres comunals de les quals tot el veïnat es podia aprofitar (llenya, conreu, pastura...). En les darreres dècades aquests *comuns* havien estat sotmesos a una intensa extracció d'àrids, sobretot durant els anys d'eufòria immobiliària. Desbotida la bombolla del formigó, i fallida i desapareguda l'empresa Àrids i Transformats SL, que venia graves i sorres, havien quedat a la vista uns considerables forats molt lletjos. I, subsidiàriament (pagant entre tots els plats trencats), Territori i Sostenibilitat ha restaurat els cràters i hi ha plantat herbes i arbustos per embellir les vint-i-cinc hectàrees devastades i abandonades.

EL BAIX EMPORDÀ *puri abarca*

Les carreteres del Baix Ter | La zona del Baix Ter, en ple Empordanet o Petit Empordà (denominació difosa per l'escriptor Josep Pla per delimitar amb esperit literari l'espai entre el Ter i la seva població natal, Palafrugell), conviu, des de fa anys, amb una xarxa de carreteres rica en paisatge, però pobra en seguretat per als seus usuaris. La majoria de carreteres són estretes, sense marges que permetin arraconar el vehicle en cas necessari i, mentrestant, cada vegada hi circulen més vehicles. En alguns casos, com en el de Torroella de Montgrí, la situació és especialment greu, perquè les dues carreteres que uneixen el municipi amb l'àrea de Girona presenten aquests importants dèficits i no són pocs els accidents mortals que s'hi han produït. Els alcaldes dels municipis afectats per aquesta mancança han arrencat un compromís del Govern de la Generalitat de trobar-hi una solució, a executar en un termini de quatre anys. Cal que el Govern no s'adormi i comenci a concretar accions; és urgent.

©Judith Pujadó

>> *La torre de les Hores. Pals.*

Òmnium aterra al Baix Empordà

| Després de molts anys de trobades i negociacions sense assolir acords, finalment, hi ha hagut un consens per crear una gestora d'Òmnium Cultural al Baix Empordà. Òmnium, entitat sense ànim de lucre que treballa per a la promoció de la llengua i la cultura catalanes, l'educació i la cohesió social, té prop d'un miler de socis al Baix Empordà, però no hi havia manera d'assolir un acord entre les diferents poblacions per crear-hi una gestora, així que les activitats de la comarca, força nombroses, depenien de la delegació que l'entitat té al Gironès. En els últims temps, el paper d'Òmnium en la defensa dels drets nacionals de Catalunya ha pres força a favor del procés independentista del país, i el Baix Empordà s'ha convertit en una de les comarques amb més empena social per donar suport al referèndum i a la constitució de la República catalana. Hi calia la presència directa d'una entitat com Òmnium per ajudar a canalitzar aquestes inquietuds ciutadanes.

La torre de les Hores, a punt | La torre de les Hores de Pals, un edifici del segle XII, emblema del nucli antic del municipi, ja es pot obrir al públic després de cinc llargs anys de treballs de restauració. La torre, de quinze metres d'alçària i parets de gairebé dos metres d'amplada, s'aixeca sobre una elevació de roca natural. Era la torre mestra de l'antic castell de Pals (segle IX), del qual actualment només queden alguns ves-

tigis, com ara filades de carreu o una cambra amb volta de canó, en una casa adjacent. El petit campanar que corona la torre va ser afegit durant el segle XV i és el que li dona el nom, perquè s'hi va col·locar un rellotge. Mitjançant una subvenció de la Diputació de Girona, l'Ajuntament va iniciar el 2012 la restauració dels elements deteriorats de la torre, com ara les escales de fusta. És una de les torres més ben conservades de la comarca, i des del seu cim hi ha unes vistes notables dels arrossars de Pals, la plana del Baix Ter, el Montgrí i les illes Medes.

LA CERDANYA *sandra adam*

La casa de la frontera | El darrer mes de juny va tenir lloc l'entrega del Premi BBVA Sant Joan, que aquest any ha recaigut en el periodista i escriptor Rafael Vallbona per la seva novel·la *La casa de la frontera*. Aquest manuscrit, que es publicarà durant la Setmana del Llibre en Català d'aquest mes de setembre, està ambientat a Puigcerdà i explica la història de la Cerdanya a través de cinc generacions de la família Grau.

Les protagonistes de la novel·la són la Carme Grau i casa seva, a pocs metres de la frontera entre Puigcerdà i la Guingueta d'Ix. La història comença